
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ЧУМАЧЕНКО Олександр Миколайович

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри землевпорядного проектування

anchumachenko@ukr.net

Національного університету біоресурсів і природокористування України

КРИВОВ'ЯЗ Євгенія Вікторівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри геодезії та картографії

zmenichka@ukr.net

Національного університету біоресурсів і природокористування України

ЖУК Олексій Павлович

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри геодезії та картографії

oleksiy_zhuk @ukr.net

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. У статті проведено аналіз використання земельно-ресурсного потенціалу країн в умовах глобалізації. Визначено інвестиційно привабливі регіони, соціально-економічні та політичні умови яких сприяють захопленню земель з боку іноземних інвесторів. Обґрунтовано джерела продовольчої безпеки країн із розвиненими економіками. Визначені особливості формування земельного-ресурсного простору європейських країн-неоколоніалістів. Однією із найважливіших історичних подій у політичному та соціально-економічному вимірах світу став колоніалізм, пов'язаний з розвитком капіталізму. У книзі, Ерік Вульф, «Європа та люди без історії», детально описує світове розширення кордонів європейських держав з метою контролю як людських, так і природних ресурсів, а також для розширення світового розвитку держав та просування християнства [1]. Європейський колоніалізм став ранньою формою глобалізації, що формувало більшість нинішніх політичних кордонів світу. Таким способом транспортувалися технології, продукти харчування та ідеї, що базувалися в межах країн-колоніалістів - Великобританії, Іспанії, Франції, Португалії та Нідерландів тощо. Головною метою виступають можливості щодо використання обмежених ресурсів країни-колоній та отримання прибутку. Такий підхід називається неоколоніалізмом (корпоративний колоніалізм), як і класичний європейський колоніалізм на меті має всебічну експлуатацію природних ресурсів, робочої сили та ринків для отримання надприбутків.

Ключові слова: територія, землекористування, захоплення земель, продовольча безпека, сільськогосподарські землі, угіддя.

Постановка проблеми.

З обранням Україною європейського вектора інтеграції значно актуалізувалися дослідження щодо особливостей землекористування в країнах Європейського Союзу. Не менш важливими є дослідження питань щодо ефективності використання земель різного господарського призначення європейськими землекористувачами як основного базису їхньої господарської діяльності. Аналіз стану землекористувань та досвід країн ЄС може служити вектором ефективного й раціонального використання земель та бути орієнтиром для організації ефективної земельної політики із подальшою інтеграцією в європейський економічний простір.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Проблемам використання земельно-ресурсного потенціалу в умовах глобалізації присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, дослідження економістів Зайця В., Данкевича В., Данкевича Є. присвячені дослідженню впливу глобалізації економіки на формування земельних відносин у сільському господарстві [2; 3]. Проблеми захоплення земельних ресурсів в умовах глобалізації наведено у працях зарубіжних учених: Borrás S., Franco J., Brautigam D., Schutter O., Hurni K., Spoor M. та багатьох інших [4, 5, 6, 11]. Не дивлячись на досить вагомий науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених щодо використання земель, а особливо сільгоспугідь, дана проблематика має досить багато проблем які потребують додаткових досліджень.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей та порівняльній оцінці системи землекористування в умовах неокolonіалізму. Виявити особливості формування сільськогосподарських землекористувань та продовольчої безпеки країн Європи.

Результати дослідження та обговорення.

На сьогодні земельні ресурси є надзвичайно важливим структурним елементом цивілізації. Світові зміни у перерозподілі та використанні земель, особливо в сільському господарстві, мають ряд негативних наслідків, які призводять до посиленої міждержавної чи між корпоративної боротьби за обмеженні ресурси та ринки збуту продукції. В умовах глобалізації, використання земельно-ресурсного потенціалу супроводжується надмірним природокористуванням при сільськогосподарському, лісгосподарському виробництвях та широкомасштабній розбудові промислових об'єктів. У країнах із високим рівнем корумпованості та правовим дисбалансом спостерігається збільшення площ технічних культур, які суттєво навантажують землі країн-донорів, експорт отриманої сировини та втрата продовольчої безпеки, що доповнюється аграрною інфляцією (агфіляція – випередження підняття цін продовольства і технічних культур в порівнянні із загальним ростом цін). Глобальні процеси вимагають чітко визначення регіонального перерозподілу використання природних ресурсів, в тому числі і земель. Згідно класифікатора Світового банку, всі країни в світі доречно розподілити за показником валового національного продукту на душу населення, так дохід менший 1035 дол. - низький рівень (Low-income economies), 1,036 - 12,535

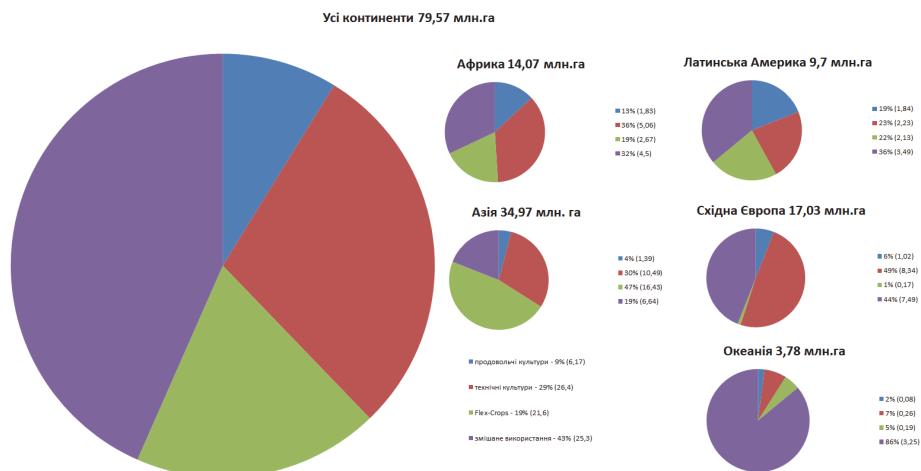

Рис. 1. Світовий перерозподіл «Land grabbing» земель.

[Складено із використанням джерела 11]

дол. США середній рівень розвитку (Middle-income economie) та 12536 дол. Країни із високим рівне доходів високій (High-income economies). За цим показником Світовий банк оцінює стан економіки країни та його перспективний розвиток. Світовий перерозподіл земельно-ресурсного потенціалу характеризується неоднорідністю. Спостерігається тенденція до збільшення площ ріллі у країнах із низькими показниками доходу, які характеризуються малопродуктивністю та деградованістю. [2 ,7] У світовій боротьбі країн за обмеженні ресурси, левову частку яких становлять землі придатні для вирощування сільськогосподарської продукції та прагнення світових лідерів до продовольчої безпеки спостерігається тенденція до збільшення площ ріллі, як правило, у країнах із відсталою економікою Африканського та Латиноамериканського континентів. Населення цих країн потерпає від економічного втручання в систему землекористування міжнародних компаній-нерезидентів та держав, які формують внутрішні земельні банки для власної продовольчої безпеки.

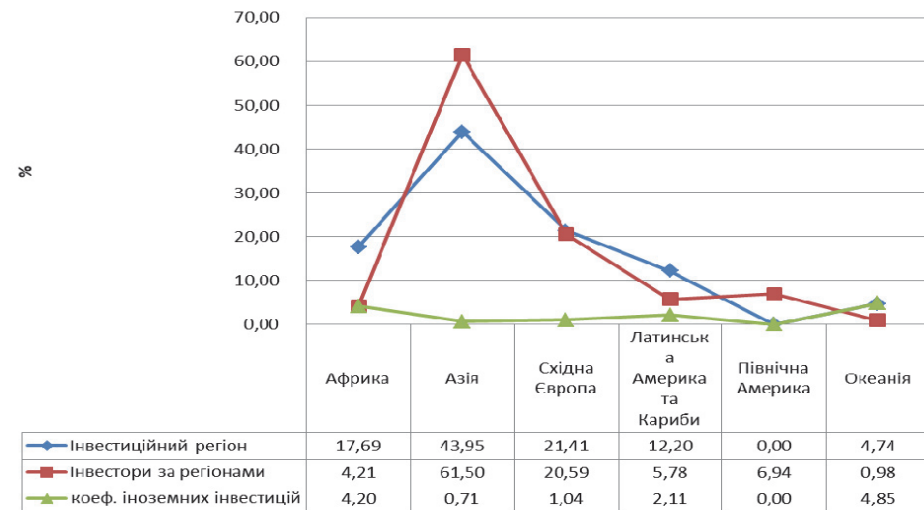
Починаючи із 2008 року, у світовій практиці купівля чи довгострокова оренда на 50 і більше років, дістала назву «land grabbing». Міжнародні інвестори, а також державні, напівдержавні або приватні продавці як правило працюють у офшорних зонах. У таких приватно-орендних відносинах земельна реформа набирає відтінку нових колоніальних відносин через фінансово-економічну залежність «інвестиційно привабливих» держав. Фактично відбувається захоплення продуктивних земель шляхом інвестування в економіку країни. Поглинання або ж захоплення в такий спосіб земель іноземними інвесторами чи великими національними монополістами і концентрація приватної власності на землю, становить одну із головних небезпек продовольчої та енергетичної безпеки країн до яких надходять інвестиції. За даними Land Matrix, станом на 2020 рік, інвесторами (див. рис.1) в світі було поглинуто біля 79,5 млн. га родючих земель в країнах що розвиваються.

Із проведеного аналізу випливає що регіони із економіками що розвиваються мають високий потенціал до

нарощування оброблювальних площ та сприятливий інвестиційний клімат регіонів. Згідно даних Land Matrix показники щодо міжнародних інвестицій в країни Північної Америки (США, Канада) відсутні, що вказує на присутність власного інвестиційного капіталу та стратегії збереження економічного суверенітету держави. Найбільша частка інвестицій надходить із країн Азії (61,5% від світових інвесторів), Європи (20% інвестицій) та Пн. Америки, причому останній не залучає іноземних інвестицій. Інвестиційно привабливими регіонами є Азія, Східна Європа, Африка політична ситуація та законодавство більшості країн цих регіонів із низьким рівнем розвитку (Low-income economies) сприяє нарощуванню земельних масивів міжнародними корпораціями. Із діаграми (рис.2.) випливає, що агресивна інвестиційна політика азійських та північноамериканських компаній намагається розширити земельолодіння територіями інших регіонів. Виходячи із принципу обмеженості земельно-ресурсного світового

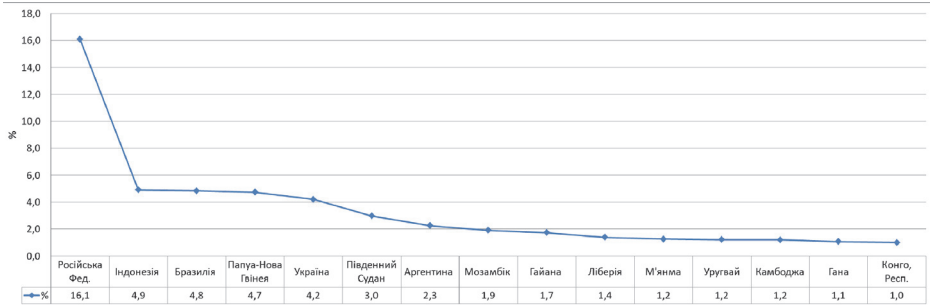
простору доречним було б конкретизувати головних «інвесторів» та інвестиційно привабливі регіональні економіки. Найуспішнішими інвесторами є компанії КНР, які заключили контракти на використання понад 9 млн. га земель (11,3% від загальносвітових).

Неоднорідний перерозподіл земельних інвестицій серед цільових країн, обумовлений сприятливим інвестиційним кліматом останніх. Графік (рис.3.) показує, що близько 16%, а це 12,8 млн. га від усіх угод щодо цільових земель світу припадає на Російську Федерацію. В Україні близько 3,3 млн. га (4,2% від світових land grabs земель) перебувають у користуванні вітчизняних та іноземних агрохолдінгів та корпорацій. Іноземні інвестори контролюють 4,2% території, 7,6 % усіх сільськогосподарських земель і 10 % орної землі в Україні [10]. Постійні пошуки «вільних» земель міжнародними компаніями та бажання інвестувати в економіку країн що розвиваються, породжують нові форми використання земельно-ресурсного потенціалу.

Рис.2. Інвестиційна привабливість регіонів, %.

[Складено із використанням джерела 11]

Рис.3. Площа земель у користуванні світових інвесторів, %.

[Складено із використанням джерела 11]

Об'єкти енергетичної галузі займають 29% загальних площ, що дозволяє ряду країн власну енергонезалежність формувати за рахунок країн-донорів. Левова частка земель використовується для вирощування сільськогосподарської продукції, а це близько 27%. У такий спосіб країни-інвестори забезпечують власну продовольчу безпеку тощо. Частки використання земель за наміром інвестування приведено на рис.5. Активна участь європейських країн у всесвітньому перерозподілі земельно-ресурсних активів, вимагає від дослідження більш детальної уваги та аналізу щодо використання земель. За даними Land Matrix, станом на 2019 рік, компанії, засновниками яких являються країни-члени ЄС, заключили близько 909 земельних угод, площею 29 млн. га. Дві третини цих угод (616) стосуються земель за межами Європи площею 23 мільйони гектарів розміщених на всіх континентах, крім Пн. Америки та Австралії.

Головними цілями угод є використання земель для ведення сільського господарства, тваринництва, виробництва біопалива, ведення лісового господарства. В таких умовах досить складно відслідкувати кінцеву країну – інвестора, адже суб'єкти не завжди базуються в якійсь одній країні, що ро-

бить такі земельні відносини занадто завуальованими. Дослідження «Концентрація і захват земель та боротьба людей в Європі» проведені Європейським координаційним центром по захисту прав фермерів та організацією «Hands off the land» виявили що рівень концентрації земель є вкрай високим і небезпечним. Найбільший інтерес транснаціональних компаній та іноземних фондів викликають землі Болгарії, Румунії, Сербії, Молдови, України та Російської Федерації (таб.1), які стали об'єктом економічних та фінансових спекуляцій з боку агробізнесу.

Спільна аграрна політика ЄС не сприяє стриманню процесу захоплення земель, а навпаки стимулює його, збільшенням субсидювання великих сільськогосподарських товаровиробників. За даними European Coordination Via Campesina (ECVC) в період 2000–2012 рр. сільське господарстві ЄС втратило близько 4,8 млн. робочих місць. У Європі збанкрутіла третина малих фермерських господарств 12 млн. у 2003 році та 8 млн. у 2013 відповідно. Разом з тим великі господарства володіють все більшою кількістю землі. Так в Європі 50% всіх сільськогосподарських угідь належать 3% землевласників. Близько 20% господарств ЄС отримують 80% субсидій, що робить спільну

Таблиця 1. Структура агропідприємств ЄС

	Господарства		Сільськогосподарські площі		Малі ферми (до 5 га)		Великі господарства (> 50 га)	
	тис.га	частка загальної площі ЄС,%	на 1000 га	частка загальної площі ЄС,%	частка всіх господарств,%	частка с.г. угідь,%	частка всіх господарств,%	частка сніго угідь,%
ЄС	10321,2	0,4	171288,5	100,0	65,4	6,1	7,0	68,1
Бельгія	36,9	2,0	1354,3	0,8	13,9	0,9	25,3	62,2
Болгарія	202,7	0,3	4468,5	2,6	82,6	2,9	4,8	87,3
Чеська Респ.	26,5	0,3	3453,0	2,0	18,7	0,3	27,0	92,5
Данія	35,1	2,6	2614,6	1,5	4,4	0,1	35,3	85,4
Німеччина	264,8	0,2	15166,9	8,9	8,7	0,3	30,5	78,3
Сестонія	16,7	1,3	995,1	0,6	31,6	1,3	17,7	85,1
Ірландія	137,6	6,6	4883,7	2,9	7,4	0,6	18,0	51,6
Греція	685,0	9,2	4553,8	2,7	77,3	18,5	0,9	41,4
Іспанія	945,0	4,4	23229,8	13,6	51,6	4,3	10,8	70,8
Франція	456,5	1,3	27814,2	16,2	24,3	0,8	41,3	86,9
Хорватія	134,5	9,8	1563,0	0,9	69,5	11,4	3,8	59,0
Італія	1010,3	0,3	12098,9	7,1	58,7	11,4	4,5	44,0
Кіпр	34,9	0,7	111,9	0,1	89,6	28,1	1,0	33,1
Латвія	69,9	1,5	1930,9	1,1	35,2	2,8	8,8	67,1
Литва	150,3	0,0	2924,6	1,7	50,0	6,9	7,2	63,2
Люксембург	2,0	4,2	130,7	0,1	16,2	0,5	51,8	88,9
Угорщина	430,0	0,1	4670,6	2,7	81,4	4,8	3,7	74,4
Малта	9,3	0,5	11,2	0,0	96,6	78,5	0,0	0,0
Нідерланди	55,7	1,3	1796,3	1,0	20,2	1,3	21,5	57,5
Австрія	132,5	13,7	2669,8	1,6	31,0	3,8	8,5	39,1
Польща	1410,7	2,5	14405,7	8,4	54,3	13,2	2,4	31,6
Португалія	259,0	33,2	3641,7	2,1	71,5	9,1	4,2	66,9
Румунія	3422,0	0,7	12502,5	7,3	91,8	28,7	0,5	51,1
Словенія	69,9	0,2	488,4	0,3	59,5	19,9	0,9	13,7
Словакія	25,7	0,5	1889,8	1,1	55,7	1,5	13,0	92,1
Фінляндія	49,7	0,6	2233,1	1,3	4,0	0,2	30,0	66,9
Швеція	62,9	1,8	3012,6	1,8	10,5	0,7	24,7	76,5
В.Британія	185,1	44044,0	16673,3	9,7	10,2	0,3	38,6	88,2

політику нелегітимною для дрібних фермерів та громадян у цілому [8, 9]. Проаналізувавши отримані показники можна зробити висновок, що країни на

відповідний відсоток втратили економічний суверенітет у питаннях виробництва продовольства і перерозподілу земельної ренти. У структурі землеко-

Таблиця 2. Структура європейського землекористування

Країна - інвестор	Площа країни, га	Площі за укладеними угодами, га		Land grabbing, %	
		Всього	Європа	Всього	Європа
Австрія	8387100	145224	125224	0,18	0,60
Бельгія	3052800	273028	2500	0,34	0,01
Болгарія*	11091200	48871	48871	0,06	0,23
В. Британія + Віргінські о-ви	24482000	6994210	4279162	8,79	20,41
Данія	4309400	109303	71660	0,14	0,34
Естонія	4522600	119905	119905	0,15	0,57
Ірландія	7027300	19043	5950	0,02	0,03
Іспанія	50603000	247339	7313	0,31	0,03
Італія	30131800	935760	47041	1,18	0,22
Кіпр	925100	2251601	2172601	2,83	10,36
Латвія	6458900	34454	34454	0,04	0,16
Литва*	6530300	40000	40000	0,05	0,19
Люксембург	258600	846083	540883	1,06	2,58
Нідерланди	4152600	2441417	863445	3,07	4,12
Німеччина	35705000	620638	182584	0,78	0,87
Польща	31268300	5086	5086	0,01	0,02
Португалія	9239100	649903	16300	0,82	0,08
Румунія*	23839100	196600	66600	0,25	0,32
Угорщина	9303000	11352	11352	0,01	0,05
Фінляндія	33814500	1023241	12000	1,29	0,06
Франція	55159500	741650	251364	0,93	1,20
Хорватія	5654200	3000	3000	0,00	0,01
Чехія	7886600	6100	6100	0,01	0,03
Швеція	44996400	410287	341093	0,52	1,63
Україна*	60354900	307414	307414	0,39	1,47
РФ*	1709824600	7546257	7494557	9,48	35,75
Молдова*	3384600	1400	1400	0,00	0,01
Норвегія	38520700	463964	18000	0,58	0,09
Швейцарія	4128500	4091398	3868871	5,14	18,46
Сербія*	8836100	14568	14568	0,02	0,07
Ісландія	10300000	270	0	0,00	0,00
Ліхтенштейн	16000	123635	1700	0,16	0,01

*Із врахуванням внутрішнього інвестування. Авторська розробка згідно Land Matrix

ристування України, 4,26% території - це землі що використовуються міжнародними інвесторами для задоволення власних потреб. Аналіз даних Land

Matrix показує, що частка бенефіціарів зацікавлених у використанні земель за межами власної країни вкрай не однорідна. В структурі європейських зем-

лекористувачів глобальними гравцями є: Велика Британія - 8,8 % загально-світових та 20,41% європейських угод загальною площею майже 7 млн. га, Російська Федерація, відповідно 9,5% та 35,6% площею 7,5млн.га тільки внутрішніми суб'єктами (близько 12,7 млн. га по країні), Кіпр 2,8% та 10,3% відповідно, як офшорна зона) із низкою інвесторів, тощо[□] (таб.2) .

Детальний аналіз показує, що більшість розвинених країн намагаються делегувати економічні та фінансові важелі управління використанням земельно-ресурсного потенціалу до країн що розвивають, фактично за межі власних географічних кордонів.

Висновок.

Сприятливий політико-економічний клімат цільових країн (країни Африки, Латинської Америки, Азії та Сх. Європи) сприяє утворенню великих іноземних латифундій, діяльність яких спрямована на задоволення власних інтересів. Втрата державами сільськогосподарських угідь, а більшість land grabs земель задіяні сільськогосподарському товаровиробництві, ставить під удар власного товаровиробника, особливо фермера та підриває національну продовольчу безпеку. В умовах глобалізації економіки ризики у землекористуванні почали проявлятися у всіх регіонах світу з новою силою. Великі площі земель знаходяться під загрозою суттєвого зниження виробничого потенціалу у зв'язку із низкою негативних факторів. Глобалізація використання земельно-ресурсного потенціалу ряду країн призводить формування нових зон економічного впливу світовими корпораціями. Набуття права власності чи оренди іноземними бенефіціарами формує нові економічні

кордони між країнами та позбавляє останні економічного та продовольчо-ресурсного суверенітету.

Список використаних джерел

1. Вульф, Ерік Р. Європа і народи без історії / Пер. з англ. І. Пошивайла.- К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004.- 535 с.
2. Данкевич В. Є., Данкевич Є. М., Шереда О. В. Вплив глобалізації економіки на формування земельних відносин у сільському господарстві. Проблеми економіки. 2019. № 2 (40). С. 5-14
3. Заяць В. М. Розвиток ринку сільськогосподарських земель : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 390 с
4. Brautigam, D. (2015). Will Africa Feed China? Oxford: Oxford University Press.
5. Borrás, S., Franco, J., Gómez, S., Kay, C. and Spoor, M., 'Land grabbing in Latin America and the Caribbean', The Journal of Peasant Studies, 39:3-4, 2012, p. 851
6. De Schutter, O. (2011). "How not to think of land-grabbing: three critiques of large-scale investments in farmland". Journal of Peasant Studies 38(2): 249–279.
7. Doing Business 2020. World Bank. : веб-сайт. URL: [http:// openknowledge.worldbank.org/ bitstream/ handle/10986/32436/ 9781464814402.pdf](http://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf) (дата звернення: 12.10.2020).
8. EUROPEAN COORDINATION VIA CAMPESINA. веб-сайт. URL: [http:// www.eurovia.org/wp-content/uploads/2020/09/2020-09-03-EN-ECVC-contribution-EU-Vision-Rural-Areas.pdf](http://www.eurovia.org/wp-content/uploads/2020/09/2020-09-03-EN-ECVC-contribution-EU-Vision-Rural-Areas.pdf) (дата звернення: 10.10.2020)
9. Eurostat KI newsrelease105/2018 - 28 June 2018 Farm structure survey 2016
10. LAND MATRIX ПРОФІЛЬ КРАЇНИ СЕРПЕНЬ 2020
11. Spoor, M. and Visser, O. (2011) "Land grabbing in former Soviet Eurasia". Retrieved from <http://www.future-agricultures.org/papers-andpresentations/ presentations-1/1385-max-spoor-and-oane-visser/file>

Referens

1. Vulf, Erik R. Yevropa i narody bez istorii / Per. z anhl. I. Poshyvaila.- K.: Vyd. dim «KM Akademiia», 2004.- 535 s.
2. Dankevych V. Ye., Dankevych Ye. M., Sheheda O. V. Vplyv hlobalizatsii ekonomiky na formuvannya zemelnykh vidnosyn u silskomu hospodarstvi. Problemy ekonomiky. 2019. № 2 (40). S. 5-14
3. Zaiats V. M. Rozvytok rynku silskohospodarskykh zemel : monohrafiia. Kyiv : NNTS IAE, 2011. 390 s
4. Brautigam, D. (2015). Will Africa Feed China? Oxford: Oxford University Press.
5. Borrás, S., Franco, J., Gómez, S., Kay, C. and Spoor, M., 'Land grabbing in Latin America and the Caribbean', The Journal of Peasant Studies, 39:3-4, 2012, p. 851
6. De Schutter, O. (2011). "How not to think of land-grabbing: three critiques of large-scale investments in farmland". Journal of Peasant Studies 38(2): 249–279.
7. Doing Business 2020. World Bank. : veb-sait. URL: <http://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf> (data zvernennia: 12.10.2020).
8. EUROPEAN COORDINATION VIA CAMPESINA. veb-sait. URL: <http://www.eurovia.org/wp-content/uploads/2020/09/2020-09-03-EN-ECVC-contribution-EU-Vision-Rural-Areas.pdf> (data zvernennia: 10.10.2020)
9. Eurostat KI newsrelease105/2018 - 28 June 2018 Farm structure survey 2016
10. LAND MATRIX PROFIL KRAINY SERPEN 2020
11. Spoor, M. and Visser, O. (2011) "Land grabbing in former Soviet Eurasia". Retrieved from <http://www.future-agricultures.org/papers-andpresentations/presentations-1/1385-max-spoor-and-oane-visser/file>

***

Chumachenko A. M., Kryvoviaz Y.V., Zhuk O.P.

EUROPEAN EXPERIENCE OF LAND RESOURCE POTENTIAL DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

<https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.04.03>

Abstract. *The article analyzes the use of land resources of countries in the context of globalization. Investment-attractive regions have been identified, the socio-economic and political conditions of which contribute to the seizure of land by foreign investors. Sources of food security of countries with developed economies are substantiated. Peculiarities of formation of land and resource space of European neo-colonial countries are determined. One of the most important historical events in the political and socio-economic dimensions of the world was colonialism, associated with the development of capitalism. In the book, Eric Wolfe, «Europe and People Without History», describes in detail the global expansion of the borders of European states in order to control both human and natural resources, as well as to expand global development and promote Christianity [1]. European colonialism became an early form of globalization that shaped most of the world's current political borders. In this way, technologies, food and ideas based on the colonial countries - Britain, Spain, France, Portugal and the Netherlands, etc. were transported. The main goal is to use the limited resources of the colony country and make a profit. This approach is called neo-colonialism (corporate colonialism), just as classical European colonialism aims at the comprehensive exploitation of natural resources, labor, and markets for superprofits.*

Keywords: *territory, land use, land acquisition, food security, agricultural land, land.*

***

Чумаченко А.М., Кривовяз Е.В., Жук О.П.

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.

[https://doi.org/
10.31548/zemleustriy2021.04.03](https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.04.03)

Аннотація. В статті проведено аналіз використання земельно-ресурсного потенціала стран в умовах глобалізації. Визначено інвестиційно привабливі регіони, соціально-економічні та політичні умови яких сприяють захопту земель з боку іноземних інвесторів. Обґрунтовано джерела продовольственої безпеки стран з розвинутою економікою. Визначено особливості формування земельно-ресурсного простору європейських стран - неоколоніалістів. Одним з найважливіших історичних подій в політичній та соціально-економічній житті світу став колоніалізм, пов'язаний з розвитком капіталізму. Книга, Ерика Вульфа, «Європа та люди без історії», детально описує світове розширення меж європейських держав з метою контролю як людських, так і природних ресурсів, а також

для розширення світового розвитку держав та просування християнства [1]. Європейський колоніалізм став ранньою формою глобалізації та сформував більшість нинішніх політичних меж світу. Таким чином передавалися технології, продукти харчування, ідеї, які базувалися в межах стран-колонізаторів: Великобританії, Іспанії, Франції, Португалії та Нідерландів. В таких умовах головною метою виступають можливості використання обмежених ресурсів стран-колоній та отримання прибутку. Такий підхід називається неоколоніалізмом (корпоративний колоніалізм), як і класичний європейський колоніалізм метою має всебічну експлуатацію природних ресурсів, робочої сили та ринків для отримання надприбутку.

Ключові слова: територія, землекористування, захопту земель, продовольствена безпека, сільськогосподарські землі, угоди.